

Zveřejňují střední a malé podniky v ČR nefinanční informace?

Marcela Zárybnická Žárová*

Abstrakt:

Cílem článku je zjistit, zdali střední a malé podniky v ČR zveřejňují nefinanční informace, přestože jim zveřejnění těchto informací nevyplyvá jako povinnost ze zákona. Odpovědět na tuto otázku znamenalo nejprve vymezit pojem nefinanční informace. Dalším krokem zkoumání při neexistenci databáze malých a středních podniků v ČR bylo vytvoření vzorku malých a středních podniků sběrem informací z výročních zpráv nebo účetních závěrek zveřejněných ve veřejném rejstříku. Obsahovou analýzou byl zkoumán vzorek 650 podniků, z kterého 75 středních a malých podniků vyhovělo podmínkám výzkumu. Pro tento vzorek podniků byly stanoveny tři výzkumné otázky, které odpovídaly třem stanoveným skupinám podniků, u kterých se analyzovalo zveřejnění nefinančních informací, tj. skupina středních podniků, které jsou auditovány, skupina malých podniků auditovaných a skupina malých neauditovaných podniků. Protože u malých podniků se zdá, že auditované podniky (přínejmenším některé z nich) zveřejňují častěji nefinanční informace, proto u malých podniků bylo součástí zkoumání alespoň prokázání tendence, že malé auditované společnosti vykazují nefinanční informace častěji než malé neauditované. Statistická významnost zjištěných výsledků je však diskutabilní.

Klíčová slova: Nefinanční informace; Malé a střední podniky; Zveřejnění nefinančních informací.

JEL klasifikace: M41, M48.

Úvod

Zveřejňování účetních a účetně finančních informací má silnou tradici v zemích se silným kapitálovým vlivem, kde rozhodování o investicích je závislé na zveřejněných informacích ve výročních zprávách (Nobes a Parker, 2012). V současné době dochází nejen k nárůstu objemu zveřejňovaných informací ve výročních zprávách, ale i k jejich obsahovým změnám. Jak upozorňují Haller, Link a Groß (2017), v posledních dvou desetiletích značně roste zájem o zveřejňování nefinančních informací podniků. Dokonce i u společností v kontinentální části Evropy, kde neexistuje silná tradice ve vykazování a zveřejňování nefinančních informací, se začal objevovat trend ve zveřejňování informací jako odpověď na tlak akcionářů a dalších zúčastněných stran (Žárová, 2016). Kromě tlaku akcionářů a dalších zúčastněných stran se určitě projevil i fakt, že právě společnosti, které nesestavují účetní závěrku v souladu s IFRS, a tudíž používají domácí pravidla

---

* Marcela Zárybnická Žárová, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, katedra finančního účetnictví a auditingu, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <zarova@vse.cz>. Článek je zpracován jako výstup projektu IP 100040.

země, kde mají svoje sídlo, jsou ovlivněny směnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/95/EU (EU, 2014), která se týká zveřejnění nefinančních informací. Tento článek seznamuje čtenáře na vybraném vzorku podniků v ČR s jejich zveřejněnými nefinančními informacemi. Vybraným vzorkem podniků jsou střední a malé podniky. Dále je tento vzorek středních a malých podniků rozdělen na malé podniky, které mají povinnost auditu a ty, které jsou neauditované. Cílem článku je zjistit, zdali vybrané střední a malé podniky v ČR zveřejňují nefinanční informace, přestože jim zveřejnění těchto informací nevyplyvá jako povinnost ze zákona. Vzhledem k tomu, že výzkum je opřen o ručně sesbírané údaje ze zveřejněných příloh k účetní závěrce, nebylo možné zjistit důvody nebo motiv, které vedly podniky k tomu, že se rozhodly zveřejnit nefinanční informace i přesto, že střední a malé podniky tuto povinnost nemají.

Vymezení nefinanční informace v českém účetnictví

Pro účely vymezení nefinanční informace je výzkum nejprve zaměřen na definiční vymezení nefinanční informace v právních předpisech pro regulaci účetnictví v EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/95/EU, která se týká zveřejnění nefinančních informací a rozmanitosti informací, definici neuvádí. V pracovním dokumentu Evropské komise se pouze uvádí, že „za nefinanční informace se všeobecně považují informace týkající se životního prostředí, sociální a informace o řízení a správě společnosti. Nefinanční informace se týkají i rozmanitosti.“ (EK, 2013). Tato definice je však příliš obecná a nevede k jednoznačnosti určení jejího obsahu. Na nejednoznačné vymezení nefinanční informace upozorňují i některé současné výzkumy. V jednom z posledních výzkumů o nefinančních informacích (Haller, Link a Groß, 2017) autoři upozorňují na odlišný obsah termínu nefinanční informace, a tudíž i na těžkosti vyplývající z nejednoznačného obsahu.

Pokud účetní jednotka zveřejňuje nefinanční informace, potom jsou tyto informace součástí výroční zprávy. Samozřejmě, že povinnost zveřejňovat nefinanční informace je závislá na velikosti účetní jednotky, která souvisí rovněž s pravidly, podle kterých se zveřejňují účetní informace. V ČR je vykazování a zveřejňování finančních a nefinančních informací ve výročních zprávách regulováno zákonem o účetnictví. Zákon o účetnictví v samostatném paragrafu vymezuje povinnost sestavení výroční zprávy pro konkrétní účetní jednotky. Výroční zpráva musí ze zákona, kromě informací, které naplňují účel výroční zprávy a informace specificky zákonem vymezené, obsahovat také nefinanční informace. Zákon jmenuje následující nefinanční informace:

- předpokládaný vývoj činnosti účetní jednotky,
- aktivity v oblasti výzkumu a vývoje,
- aktivity v oblasti životního prostředí a pracovněprávní vztahy.

Podrobnější vymezení nefinančních informací je dále uvedeno pro velkou účetní jednotku a velkou skupinu účetních jednotek. Kromě informací potřebných k pochopení vývoje účetní jednotky nebo skupiny, její výkonnosti a postavení a dopadů její činnosti, se nefinanční informace týkají alespoň:

- životního prostředí,
- sociálních a zaměstnaneckých otázek,
- respektování lidských práv a
- boje proti korupci a úplatkářství.

Pro tyto velké účetní jednotky a jejich skupiny zákon rovněž stanoví i strukturu v jaké se nefinanční informace musí zveřejňovat.

Z hlediska zaměření tohoto výzkumu na malé a střední podniky, odpověď na podrobnější vymezení nebo strukturu zveřejňovaných nefinančních informací pro malé a střední podniky zákon o účetnictví neposkytuje. Z tohoto důvodu výzkum pracuje s pojmem nefinanční informace tak, jak je uveden v zákoně o účetnictví pro velké účetní jednotky a jejich skupiny.

Data a metodologie

Provést výzkum založený na údajích o malých a středních podnicích v ČR znamená překonat několik překážek. Zásadní překážkou je neexistence databáze, která by shromažďovala údaje o malých a středních podnicích. Každý, kdo chce pracovat s údaji malých a středních podniků nebo se rozhodne ověřit platnost svých výzkumných závěrů v podmínkách existujících podniků, musí se vyrovnat s touto překážkou a informace si shromáždit na základě prostudování informací dostupných o jednotlivých podnicích ve veřejném obchodním rejstříku (dále také OR). Ruční sběr informací však naráží na celou řadu problémů. Mezi nejčastější problémy je možné jmenovat:

- neúplnost zveřejňovaných údajů,
- odlišnost zveřejňovaných údajů v obchodním rejstříku a na webových stránkách daného podniku,
- rozdílná struktura zveřejňovaných informací, a tudíž složitá srozumitelnost těchto informací pro uživatele, nebo
- neúplnost zveřejňovaných informací v časové řadě.

Důsledkem ručně sbíraných informací je časová náročnost sběru, která jednak nemusí vést k sesbírání informací ve struktuře, která je vhodná pro další výzkum a dále dochází k časové prodlevě mezi sběrem informací, jejich zpracováním a výslednou interpretací včetně publikace pro veřejnost.

Další překážkou je, že chybí jasné vymezení pojmu neúčetní informace. Kromě již zmiňovaného výzkumu o nefinančních informacích (Haller, Link a Groß, 2017), se vykazování nefinančních informací v kontextu udržitelného rozvoje na Slovensku

věnuje Pakšiová (2016). V rámci výzkumu vnímání a interpretace udržitelného rozvoje největšími korporacemi založenými v ČR se enviromentálními a sociálními informacemi zabývá výzkum provedený Peterou, Wagnerem a Knorovou (2016). Cílem výzkumu bylo zjistit přístup největších korporací založených v ČR k pochopení udržitelného rozvoje, jejich motivů k zapojení se do vykazování informací o udržitelnosti, výhod z účasti v iniciativách, které se udržitelnosti týkají a jeho vykazováním. K tomuto účelu autoři výzkumu použili dotazníkové šetření na vybraném vzorku největších korporací založených v ČR. Dotazníkovým šetřením se zjišťovalo, jak se největší korporace vyrovnávají s otázkami týkající se udržitelného rozvoje v širším slova smyslu. Výsledky výzkumu byly porovnány s výstupy popsané v literatuře za posledních více než třicet let. Mezi zásadní výzkumy o vykazování nefinančních informací společností v rámci širšího pojetí udržitelného rozvoje, mimořádně ve střední a východní Evropě, patří výzkum, který se realizoval v těchto zemích a odkazuje na jeho výstupy článek Horvátha a kol. (2017). Právě absence výzkumu ze střední a východní Evropy se stala výzvou k zahájení výzkumu, který je obsahem tohoto článku. Předmětem výzkumu jsou přístupy a chování podniků k vykazování a zveřejňování informací týkající se udržitelného rozvoje 50 největších společností z každé země zkoumaného regionu. Tyto poznatky byly porovnány s výstupy výzkumu provedeného v Německu a Rakousku k vyhodnocení rozdílností v přístupech k vykazování informací v rámci udržitelného rozvoje. Dobrovolným vykazováním dílčí oblasti nefinančních informací, lidskými zdroji, se zabývá výzkum autorů Petery a Wagnera (2017). Výzkum je proveden na skupině 50 největších společností, které mají sídlo v ČR a zabývá se mimo jiné i faktory, které vedly tyto společnosti k dobrovolnému vykazování nefinančních informací.

Studie, které se zabývají vykazováním nefinančních informací největších společností v ČR však nenahrazují systematický výzkum malých a středních podniků v širším kontextu vykazování účetních informací, který v posledních letech v ČR chybí. K determinaci prostředí, ve kterém malé a střední podniky fungují, je možné využít výzkum Procházky (2015), který se zabývá specifiky tranzitivních ekonomik, což je autorův název pro země střední Evropy, které se staly členskými státy EU v roce 2004 a byly následně doplněny o další státy východní Evropy a vykazují určitá specifika oproti rozvinutým státům Evropy. Skutečnost, že neexistuje výzkum, na který by bylo možné navázat se někdy jeví jako překážka, avšak může být naopak i motivací novou oblast výzkumu otevřít.

Výzkum, který by odpověděl na otázku, zdali malé a střední podniky zveřejňují nefinanční informace, je realizován na datech podniků v ČR. Zkoumání této otázky přináší jednak unikátní informace, na druhou stranu téměř všechny překážky, o kterých článek hovoří v předchozích odstavcích. Pro účel tohoto výzkumu jsou použita data sesbíraná ručně výběrovým způsobem z účetních závěrek malých a středních podniků, které zveřejnily účetní informace v obchodním rejstříku.

Z hlediska času je pro výzkum stanoven kalendářní rok 2016. Důvodem pro stanovení roku 2016 je skutečnost, že reformovaný zákon o účetnictví, který byl jednak důsledkem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU a dále výsledkem modernizace účetnictví směrem k IFRS začal platit od 1. ledna 2016.

Nefinanční informace jsou pro účely tohoto výzkumu stanoveny shodně se zákonem o účetnictví, které je jmenován v kapitole 2 (předpokládaný vývoj činnosti účetní jednotky, aktivity v oblasti výzkumu a vývoje, aktivity v oblasti životního prostředí a pracovněprávní vztahy).

K tomu, aby bylo možné odpovědně zkoumat vykázaní nefinančních informací, které jsou vymezeny zákonem o účetnictví, jsou pro účely výzkumu vybrány podniky, které jsou výrobní nebo mají určitý podíl výroby z různých oborů jako je potravinářský průmysl, zpracování a výroba kovů, zpracování a výroba kosmetiky, výroba nábytku, strojírenství, chemie, zemědělství apod. Vzorek sesbíraných údajů se týkal 650 účetních jednotek, které byly identifikovány jako malé a střední podniky. První přehledy o shromážděných informacích z výzkumu byly publikované jako příspěvek ve sborníku z konference (Žárová, 2018).

V závislosti na kategorizaci podniků, tak jak je uvedena v zákoně o účetnictví, jsou stanoveny povinnosti pro účetní výkaznictví. Jednotlivé kategorie podniků jsou definovány podle velikosti celkových aktiv, ročního úhrn čistého obratu a průměrného počtu zaměstnanců v průběhu účetního období.

Kategorizace účetních jednotek na malé a střední podniky je uvedena v souladu se zákonem o účetnictví. Kritéria pro střední a malé podniky jsou obsažena v Tab. 1.

Tab. 1 Kritéria ke stanovení středního a malého podniku

Kategorie podniku	Aktiva celkem (v Kč)	Roční úhrn čistého obratu (v Kč)	Průměrný počet zaměstnanců
Malý podnik	do 100 000 000	do 200 000 000	do 50
Střední podnik	do 500 000 000	do 1 000 000 000	do 250

Zdroj: Zpracováno podle zákona o účetnictví – vlastní zpracování.

Pozn.: Zpracováno v souladu s kategorizací účetních jednotek podle zákona o účetnictví ve znění k 1.1. 2016. Pro pojem účetní jednotka se používá podnik.

Vzorek původních 650 podniků byl analyzován z hlediska úplnosti zveřejněných dat vhodných pro další zpracování výzkumu. Po analýze z hlediska úplnosti údajů, které mohl vzorek 650 podniků poskytnout zbylo celkem 75 středních a malých podniků. Důvody, proč byly některé podniky z dalších zkoumání vyčleněny jsou shrnuty v Tab. 2.

Tab. 2 Důvody vedoucí k vyloučení podniků ze zkoumaného vzorku

Důvod
1. Dostupné účetní závěrky byly pouze pro dřívější rok nebo roky než 2016, což je rok, za který byl proveden výzkum
2. Účetní závěrky byly zveřejněny bez přílohy
3. V rejstříku byl zveřejněn pouze notářský záznam
4. Podnik byl v exekuci

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Žárové (2018).

Pro účely kvantifikace kvalitativních údajů je použita obsahová analýza. Relevantní účetní závěrky byly analyzovány z hlediska výskytu předem určených informací, které jsou předmětem výzkumu. Údaje o výskytu nefinančních informací byly podle kritérií související s velikostí účetní jednotky a povinností auditu agregovány do tabulek a následně vyhodnoceny popisnou analýzou.

Kromě vyhodnocení výsledků popisnou analýzou jsou stanoveny dvě hypotézy. Hypotézy by měly potvrdit, že auditované společnosti budou vykazovat nefinanční informace častěji než společnosti neauditované. Aby bylo tvrzení potvrzeno nebo vyvráceno, je analyzována závislost dvou proměnných (společnost je auditovaná a zveřejňuje informace) v kontingenčních tabulkách, jednotlivě pro každou ze čtyř nefinančních informací.

Výsledky a diskuze

Povinnosti vykazování a zveřejňování finančních a nefinančních informací ve výročních zprávách je v ČR regulováno zákonem o účetnictví a je vyjádřením transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU do právního systému ČR. Na rozdíl o českého zákona o účetnictví, směrnice 2013/34/EU upozorňuje na skutečnost, že malé podniky by neměly být zatěžovány povinností auditu, protože audit se považuje za jednoznačné administrativní zatížení podniku. Navíc v mnohých malých podnicích jsou vlastníci a manažeři ty samé osoby, a proto existuje velmi omezená potřeba pro zajištění správnosti účetní závěrky třetí osobou. Na druhou stranu, směrnice nezakazuje členským státům nařídít malým podnikům audit, pokud vezmou v úvahu jejich specifické podmínky a potřeby. Ministerstvo financí v ČR, regulátor účetnictví a auditu, rozhodlo, že malé podniky jsou podle přesně vymezených kritérií rozděleny na skupinu, která má povinnost auditu a sestavuje účetní závěrku v plném rozsahu a neauditované podniky, které mají snížené povinnosti ve výkaznictví a mohou sestavovat účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu. Malé podniky, pokud jsou akciovými společnostmi a k rozvahovému dni překračují minimálně jedno ze stanovených kritérií, která jsou uvedena v Tab. 3, mají povinnost auditu.

Tab. 3 Kritéria pro auditované podniky

Kritérium	Minimální hranice
Aktiva celkem	40 000 000 Kč
Roční úhrn čistého obrátu	80 000 000 Kč
Průměrný počet zaměstnanců v účetním období	50

Zdroj: Zpracováno podle zákona o účetnictví – vlastní zpracování.

Malé podniky, v jiné organizační formě než akciové společnosti, mají povinnost auditu, a tudíž sestavují účetní závěrku v plném rozsahu za podmínky, že přesahují dvě kritéria ze tří, která jsou uvedena v Tab. 3.

V textu až dosud jsou sledované povinnosti podniků z hlediska vykazování účetních informací v účetní závěrce. Nefinanční informace jsou však specifické a jejich vykazování souvisí s dalšími administrativními pracemi, proti kterým se snaží bojovat i směrnice v rámci hnutí „snížení administrativní náročnosti“.

Nefinanční informace jsou podle zákona o účetnictví součástí výroční zprávy, které však „*střední účetní jednotky a malé účetní jednotky neuvádějí*“. Nejpravděpodobnější význam tvrzení „neuvádějí“ je, že nemají povinnost je vykazovat.

4.1 Nefinanční informace zveřejňované středními podniky v OR

Přestože středně velké podniky mají povinnost auditu, tak ve výroční zprávě v souladu se zákonem o účetnictví nefinanční informace „neuvádějí“. Právě proto je zajímavé zjistit, zdali podniky, které velikostí patří do kategorie střední, se ve vykazování nefinanční informací řídí jen povinností.

Výzkumná otázka č. 1: Zveřejňují české střední podniky nefinanční informace v příloze k účetním výkazům ve výroční zprávě?

Při zkoumání první otázky se výzkum soustředil na zveřejnění informací, které jsou identifikovány v části 2 jako nefinanční informace.

1. Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje.
2. Aktivity v oblasti životního prostředí.
3. Pracovněprávní vztahy.
4. Předpokládaný vývoj činnosti účetní jednotky.

Zkoumaný vzorek obsahoval 40 podniků. Analýza uvedeného výsledku šetření vzorku středních podniků ukazuje, že 11 podniků z celého vzorku podniků, což je 27,5 %, zveřejňuje nefinanční informace ve výroční zprávě. Při analýze jednotlivých skupin zveřejněných informací se zveřejnění pohybuje v intervalu 52,5 % – 62,5 %.

Tab. 4 Zveřejněné nefinanční informace středních podniků

Zveřejňované informace	Počet podniků zveřejňujících informace	% podniků
1. Životní prostředí	25	62,5
2. Pracovně právní vztahy	25	62,5
3. Výzkum a vývoj	21	52,5
4. Předpokládaný vývoj podniku	22	55,0

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Žárové (2018).

4.2 Nefinanční informace zveřejňované malými podniky v OR

Povinnost zveřejnit výroční zprávu se u malých podniků řídí v závislosti na skutečnosti, jestli malý podnik spadá do skupiny podniků, které mají nebo nemají povinnost auditu. Zákon o účetnictví však ani auditovaným malým účetním jednotkám zveřejnění nefinančních informací neukládá.

Výzkumné otázky č. 2 a č. 3 se týkají zjištění zveřejnění nefinančních informací u malých podniků, přestože zákon tuto povinnost neukládá. U malých podniků se zkoumá, zdali dochází ke zveřejňování nefinančních informací. Zveřejnění nefinančních informací je zkoumáno v následující struktuře:

1. aktivity v oblasti výzkumu a vývoje,
2. aktivity v oblasti životního prostředí,
3. pracovněprávní vztahy,
4. předpokládaný vývoj činnosti účetní jednotky.

Výzkumná otázka č. 2: Zveřejňují české malé auditované podniky nefinanční informace v příloze k účetním výkazům ve výroční zprávě?

Výzkumná otázka č. 3: Zveřejňují české podniky, které nemají povinnost auditu nefinanční informace v účetní závěrce?

Tab. 5 Zveřejněné informace – malé podniky

Zveřejňované informace	Počet podniků zveřejňujících informace	Z toho auditované (v %)	Z toho neauditované (v %)
1. Životní prostředí	9	7 (33,3)	2 (14,3)
2. Pracovněprávní vztahy	13	8 (38,1)	5 (35,7)
3. Výzkum a vývoj	8	5 (23,8)	3 (21,4)
4. Předpokládaný vývoj podniku	13	10 (47,6)	3 (21,4)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Žárové (2018).

Zkoumaný vzorek obsahuje 35 společností, z nichž 21 společností jsou společnosti auditované a 14 neauditované společnosti. Přehled je v Tab. 5. Nefinanční informace nemají povinnost uvádět ani auditované, ani neauditované společnosti. Přestože ani jedna skupina nemá povinnost zveřejnit tento druh informací, ve zkoumaném vzorku neauditovaných společností jsou nalezené společnosti v intervalu 14,3 % – 35,7 %, které tyto informace zveřejnily dobrovolně a auditované malé společnosti zveřejňují nefinanční informace v intervalu 23,8 % – 47,6 %.

Procento indikuje, že auditované společnosti mají tendenci zveřejňovat nefinanční informace ve více případech než neauditované společnosti. K tomu, aby toto tvrzení bylo potvrzeno nebo vyvráceno, je provedena analýza závislosti dvou proměnných (společnost je auditovaná a zveřejňuje informace) v kontingenčních tabulkách, jednotlivě pro každou ze čtyř nefinančních informací. Za ap_i je označena pravděpodobnost, že daná auditovaná společnost zveřejňuje informace i , a podobně, označení np_i představuje pravděpodobnost pro neauditovanou společnost. Za standardních předpokladů lze tyto pravděpodobnosti odhadnout ze vzorku společností jako relativní četnosti, viz Tab. 5.

Samotné hypotézy pro jednotlivé nefinanční informace mají následující podobu:

$$H_0: ap_i = np_i,$$

$$H_1: ap_i \neq np_i.$$

Testové p-hodnoty a další relevantní výsledky jsou shrnuty v Tab. 6.

Tab. 6 Výsledky testování závislosti mezi proměnnými (četnosti a p-hodnoty)

	1	2	3	4
počet četností nižší než 5	1	0	2	0
jednostranný Fisherův test	0,1944	0,1116	0,6023	0,0682
oboustranný Fisherův test	0,2621	0,1621	1	0,0885
χ^2 test s Yatesovou korekcí	0,3852	0,2248	1	0,1391

Zdroj: Autorský výpočet.

V prvním řádku Tab. 6 je uveden počet četností nižších než 5 v jednotlivých kontingenčních tabulkách. Protože se ve dvou kontingenčních tabulkách takové četnosti vyskytovaly, byl použit χ^2 test s Yatesovou korekcí. Kromě toho byl také proveden konzervativnější Fisherův exaktní test. Oba tyto testy jsou oboustranné, tj. testují proti alternativní hypotéze že $ap_i \neq np_i$. Je otázkou, zda není vhodnější test jednostranný, je totiž snadno uvěřitelné, že auditované společnosti budou vykazovat informace častěji než společnosti neauditované. Proto tabulka obsahuje též p-hodnoty pro jednostranný Fisherův exaktní test pro alternativní hypotézu $H_1: ap_i > np_i$.

Výsledky ukazují, že hypotéza H_0 nemůže být zamítnuta na 5% hladině významnosti dokonce ani pro jednostranný test. To je způsobeno pravděpodobně velikostí vzorku. Nejslibnější výsledek dává jednostranný test pro čtvrtou informaci (budoucí vývoj společnosti), kde p-hodnota je 0,07. Na této hladině významnosti je tedy možné tvrdit, že auditované společnosti zveřejňují informace o budoucím rozvoji častěji než neauditované společnosti. V případě třetí informace (aktivity ve výzkumu a vývoji) se zdá, že závislost není vůbec.

Způsob, jakým byly informace o společnostech zpracovávány, navíc umožnil jako vedlejší produkt získat data pro testování závislosti mezi finančními charakteristikami a indikátory zveřejňování nefinančních informací. Použité finanční charakteristiky byly velikost aktiv a velikost obrátu, pro každou z těchto charakteristik se testovala závislost s každou nefinanční charakteristikou. Pro testování byla použita metoda ANOVA. Výsledky (p-hodnoty pro zamítnutí hypotézy o závislosti) jsou shrnuty v Tab. 7.

Tab. 7 Testování závislostí mezi fin. a nefin. charakteristikami (p-hodnoty)

	1	2	3	4
Aktiva	0,604	0,737	0,492	0,812
Obrat	0,313	0,107	0,919	0,094

Zdroj: autorský výpočet.

Výsledky naznačují, že neexistují závislosti mezi velikostí aktiv a zveřejňováním nefinančních informací. Na druhou stranu se zdá, že na 10% hladině významnosti existuje závislost mezi obrátem a zveřejňováním informace o budoucím vývoji (nefinanční informace č. 4) a zveřejňováním aktivit v oblasti pracovněprávních vztahů (informace č. 2). Poměrně nízká hladina významnosti je zřejmě způsobena malým zkoumaným vzorkem.

Závěr

Výzkum se soustředil na otázku, zdali střední a malé podniky v ČR zveřejňují nefinanční informace, přestože zveřejnění informací těmito podnikům nevyplyvá jako povinnost ze zákona. Výzkum musel čelit dvěma překážkám a tím bylo jednak nejednoznačnost pojmu nefinanční informace a dále neexistence databáze, ze které by bylo možné získat informace o malých a středních podnicích v ČR.

Pro potřeby zkoumání existence nefinančních informací ve výkaznictví středních a malých podniků v ČR je zvoleno vymezení nefinančních informací podle zákona o účetnictví. Při neexistenci databáze malých a středních podniků v ČR, výzkum použil ručně pořízené informace z výročních zpráv nebo účetních závěrek vybraného vzorku malých a středních podniků, které jsou zveřejněny ve veřejném rejstříku.

Jsou stanoveny tři výzkumné otázky, které odpovídaly třem stanoveným skupinám podniků, u kterých je zjišťováno zveřejnění nefinančních informací. Byla to skupina středních podniků, které jsou auditovány, skupina malých podniků auditovaných a skupina malých neauditovaných podniků. Výzkum přináší zajímavé výsledky. Ze zákona vyplývá, že nefinanční informace nemají povinnost uvádět ani auditované ani neauditované společnosti. Skupina středních podniků obsahovala vzorek 40 podniků. Analýza uvedeného výsledku šetření vzorku středních podniků ukazuje, že 11 podniků z celého vzorku podniků, což je 27,5 %, zveřejnila nefinanční informace ve výroční zprávě. Při analýze jednotlivých skupin zveřejněných informací se zveřejnění pohybuje v intervalu 52,5 % – 62,5 %. Zkoumaný vzorek malých společností obsahuje 35 společností, z nichž 21 společností jsou společnosti auditované a 14 neauditované společnosti. Přestože ani jedna skupina nemá povinnost zveřejnit tento druh informací, ve zkoumaném vzorku neauditovaných společností existují společnosti v intervalu 14,3 % – 35,7 %, které tyto informace zveřejnily dobrovolně a auditované malé společnosti v intervalu 23,7 % – 47,6 %.

Součástí zkoumání bylo prokázat alespoň tendenci, že malé auditované společnosti častěji vykazují nefinanční informace než malé neauditované. U malých podniků se zdá, že auditované podniky (přínejmenším některé z nich) zveřejňují častěji nefinanční informace. Statistická významnost výsledků je diskutabilní.

Jako zajímavý vedlejší výsledek výzkumu byla zkoumána vzájemná závislost mezi velikostí obrátu a zveřejňováním některých nefinančních informací. Pro velikost aktiv podobná souvislost nebyla prokázána.

Literatura

EK [Evropská komise], 2013. *Commission Staff Working Document Executive Summary of the Impact Assessment* [online]. [cit. 30. 10. 2018] Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:520113SC0127>>.

EU, 2014. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/95/EU* [online]. [cit. 30. 10. 2018]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>>.

HALLER, A., LINK, M., GROß, T., 2017. The Term ‘Non-financial Information’ – A Semantic Analysis of a Key Feature of Current and Future Corporate Reporting. *Accounting in Europe*. Roč. 14, č. 3, s. 407–429. doi: 10.1080/17449480.2017.1374548.

HORVÁTH, P., a kol., 2017. Status Quo and Future Development of Sustainability Reporting in Central and Eastern Europe. *JEEMS – Journal of East European Management Studies*. Roč. 22, č. 2, s. 221–243. doi: 10.5771/0949-6181-2017-2-221.

NOBES, C., PARKER, R. H., 2012. *Comparative International Accounting*. London: Pearson Education.

PAKŠIOVÁ, R., 2016. Reporting of Non-financial Information on Companies in the Context of Sustainable Development in Slovakia. In: HORA, M., VAŠEKOVÁ, M. *Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace*. Vranov nad Dyjí: Vysoká škola ekonomická – Oeconomica. s. 153–160.

PETERA, P., WAGNER, J., 2017. Human resources disclosure among companies in Czechia. *Social Responsibility Journal*. Roč. 13, č. 4, s. 743–761. doi: 10.1108/srj-07-2017-0123.

PETERA, P., WAGNER, J., KNOROVÁ, K., 2016. Perception and Interpretation of Sustainability Among the Largest Corporations Established in the Czech Republic. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. Roč. 64, č. 3, s. 1053–1065. doi: 10.11118/actaun201664031053.

PROCHÁZKA, D., 2015. *Ekonomické dopady implementace IFRS v Evropě*. Praha: Vysoká škola ekonomická – Oeconomica.

ŽÁROVÁ, M., 2016. Reasons for Differences in European Financial Reporting. In: PROCHÁZKA, D. *New Trends in Finance and Accounting – Proceedings of the 17th Annual Conference on Finance and Accounting*. B. m.: Springer International Publishing. s. 355–360. doi: 10.1007/978-3-319-49559-0_33.

ŽÁROVÁ, M., 2018. Non-financial information in small and medium - sized companies' annual reports: evidence from the Czech Republic. In: *Global versus Local Perspectives on Finance and Accounting – 19th Annual Conference on Finance and Accounting*. Cham: Springer International Publishing. Forthcoming.

Do Czech small and medium-sized companies disclose non-financial information?

Marcela Zárybnická Žárová

Abstract:

The aim of this paper is to identify whether small and medium-sized companies in the Czech Republic disclose non-financial information even though non-financial information disclosure is not obligatory. To answer on research question meant to determine non-financial information in the article as a first step. As a next step of research, manually collected data from annual reports and explanatory notes to financial statements for selected Czech small and medium-sized companies in Commercial Register were established as the databases for small and medium-sized companies doesn't exist in the CR. Content analysis for 650 companies was used to select 75 small and medium-sized companies according to conditions of research. There were determined three key research questions for companies in research sample: disclosure of non-financial information in sample of medium-sized companies, in sample of small audited companies and sample of small non-audited ones. As it also seems that there is a tendency in group of small-sized companies, that small audited companies disclose non-financial information more often than small non-audited companies, as an integral part of research was to proof this tendency at least. However, the statistical significance of these results is questionable.

Keywords:

Non-financial information; Small and medium-sized companies; Disclosure of non-financial information.

JEL Classification:

M41, M48.